

№ 30 (575)
Жнівень 2015 года

Краязнаўчая газета

Выдаецца з красавіка 2003 года

bfk.by

У нумары:

Ініцыятыва: рэстаўрацыя ўнікальнай брагінскай іконы – стар. 2

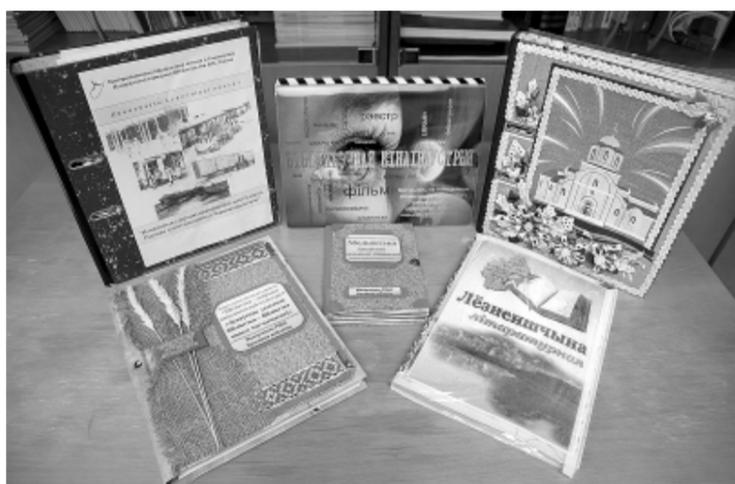
Памяць: партызанская сувязная В. Харужая – стар. 4

Архітэктура: касцёл Св. Казіміра ў Стоўбцах – стар. 5

Лепшыя сярод лепшых

Вынікі XXIII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

«За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы»

летами, мультымедычнымі дадаткамі, падзелкамі, малюнкамі, вершамі. Значная колькасць распрацовак выкананая як у тэкставым, так і ў электронным выглядзе, што сведчыць аб павелічэнні прымянення новых

тэхналогіяў, у тым ліку і ў сельскіх бібліятэках.

Пераможцы ў кожнай з намінацыяў атрымалі дыпламы першай, другой, трэцяй ступені і грашовыя прэміі ў памерах 50, 40 і 30 базавых велічыняў адпавед-

на. Больш падрабязна акцэнтуюм увагу на дасягненнях бібліятэк-пераможцаў, якія атрымалі дыпламы першай ступені ў кожнай з намінацыяў.

● У намінацыі «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем» дыпламам першай ступені ўзнагароджаная Дзіцячая бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сетка Шклоўскага раёна» Магілёўскай вобласці. Гэта бібліятэка своечасова адаптуецца да новых сацыякультурных умоваў, пашырае свае функцыі, авалодвае новымі метадыкамі для таго, каб стварыць для дзяцей і падлеткаў сапраўдную тэрыторыю чытання.

(Заканчэнне на стар. 3)

З мэтай узмацнення ролі публічных бібліятэк у фарміраванні нацыянальнай свядомасці насельніцтва, распаўсюджвання ідэі беларускасці, прапаганды нацыянальнай спадчыны, гісторыі, літаратуры, мовы, народнай культуры, падтрымкі і развіцця чытання ў 1992 г. Грамадскае аб'яднанне «Беларускі фонд культуры» (заснавальнік) і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь аб'явілі штогадовы рэспубліканскі конкурс «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Сёлета падведзены вынікі чарговага, XXIII рэспубліканскага конкурсу, што стала імпульсам бібліятэкам для новых ідэй і планаў.

Конкурс – гэта не толькі дэманстрацыя дасягненняў, але і абмен досведам, самаадзнака сваёй працы, адкрыццё для сябе новых гарызонтаў. Бібліятэкам краіны была прадастаўлена магчымасць паказаць свае лепшыя перспектывы на працягу, арыгінальныя ідэі, прадеманстраваць моцныя бакі сваёй дзейнасці, спецыфіку працы з рознай чытацкай аўдыторыяй, асабліваць рэгіянальнага аспекту.

Традыцыйна конкурс прайшоў у два этапы: абласны і рэспубліканскі. Спачатку пераможцаў вызначылі па абласцях, і толькі пасля конкурснай працы ацаніла прафесійнае журы, у склад якога ўвайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, абласных выканаўчых камітэтаў, Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаваных сістэмаў публічных і дзіцячых бібліятэк г. Мінска, грамадскага аб'яднання «Беларускі фонд культуры».

Выявіць наватарскія ідэі, свежыя падыходы, інавацыйныя формы і метады працы – гэта галоўная задача кампетэнтнага журы. У маі 2015 г. у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адбыло-

ся пасяджэнне журы па падвядзенні вынікаў конкурсу. Лепшыя сярод гарадскіх і сельскіх бібліятэк былі вызначаны ў чатырох намінацыях: «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем», «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы», «За пошукавую і даследчую працу», «За падтрымку і развіццё чытання».

На разгляд рэспубліканскага журы былі дасланыя 42 конкурсныя працы – пераможцы абласнога тура. Адметныя рысы матэрыялаў – іх высокая інфарматыўнасць і якасць афармлення, сістэматызацыя дадаткаў, культура падачы: шматстаронкавае апісанне дзейнасці бібліятэк багата прайлюстравана каляровымі фотадымкамі, яркімі бук-

Дзе вярта пабываць

18 жніўня а 17-й гадзіне Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы запрашае на адкрыццё выстаўкі Альберта Цэхановіча «Далёка», якая ладзіцца ў рамках фатаграфічнага праекта «Падарожжа з Купалам».

Мэта праекта – стварыць візуальныя вобразы мясцінаў, звязаных з жыццём і творчасцю Янкі Купалы, сугучныя з настроем купалаўскіх вершаў. Першая частка праекта – «Блізка» – праз творы фотамастака Вольгі Сяргеевай прадставіла вобразы купалаўскіх мясцінаў на Бацькаўшчыне. Другая частка праекта – «Далёка» – аб'ядноўвае некалькі серыяў фотаздымкаў, зробленых А. Цэхановічам па-за межамі Беларусі.

Асобная серыя прысвечаная Санкт-Пецярбургу, дзе Янка Купала жыў у 1909 – 1913 гадах і адкуль выправіўся ў вандроўку ў Фінляндыю. Як своеасаблівы парафраз апублікаванага ў «Нашай Ніве» дарожнага нармуса Янкі Купалы створаная серыя «На Іматру», знятая ў маляўнічых ваколіцах Выбарга, якімі быў уражаны паэт.

Фатаграфіі серыяў «Крым» і «Ай-Петры» натхнёныя радкамі паэта, дзе ён апісвае свой адпачынак у Гаспры (ваколіцы Ялты).

Здымкі апошняй серыі «Пячышчы» зробленыя непадалёк Казані (Татарстан), дзе наш класік знайшоў прытулак у 1941 – 1942 гадах пад час Вялікай Айчыннай вайны.

Усе прадстаўленыя на выстаўцы працы – аўтарскія срэбныя адбіткі на барытавай фатаграфічнай паперы, выкананыя ўручную – экспануюцца ўпершыню.

Выстаўку можна наведаць да 31 жніўня.

Паводле інфармацыі арганізатараў

На тым тыдні...

✓ **4 жніўня** ў Цэнтры сучасных мастацтваў у рамках праекта «Творчы дэбют» адкрылася **маладзёжная выстаўка «МЕСЦАзнаходжанне»**, дзе прадставілі свае працы Ганна Канпелька, Vazinato і КАЗУНАКА. Гэтая выстаўка, першая ў жыцці маладых мастакоў, стала рэфлексіяй на пытанні паходжання чалавека, яго існасці, дадзенай яму прыродай.

✓ **5 жніўня** ў Мастацкай галерэі Міхаіла Савіцкага адкрылася **выстаўка жывапісу чэшскай мастачкі Івы Мразкавай «Нереальный мир»**. Яе творы выстаўляліся ў Еўропе і ЗША, і мастачка задаволеная, што цяпер можа прадставіць іх у краінах Усходняй Еўропы. І хаця цяпер Іва працуе ў Люксембургу, яна ўсё роўна застаецца чэшкай. Летась яна стала ганаровым консулам Чэшскай Рэспублікі ў Люксембургу.

Выстаўку можна наведаць да 30 жніўня.

✓ **6 жніўня** ў Мастацкай галерэі Міхаіла Савіцкага адкрылася **выстаўка фатаграфіі «Точка зрения» Аліка Замосціна**, уладжэнца Мінска, які цяпер жыве ў Ізраілі. На выстаўцы прадстаўленыя 36 яго працаў. Гэтыя фотакарціны здзіўляюць і натхняюць, прыцягваюць погляд. Неадушаўленыя прадметы на здымках А. Замосціна прымушаюць глядачоў адчуваць адзіноту, каханне, вечнасць...

✓ **7 і 8 жніўня** ў аграгарадку Моталь, што ў Іванаўскім раёне, прайшоў **кулінарны фестываль «Мотальскія прысмакі»**. Яго гасцей чакала святочная праграма «Музей-юбіляр збірае гасцей», тэатралізаваная дзея «Мотальскі фест прадстаўляе!», прэзентацыя дэгустацыйных радоў лепшых аграсядзібаў Брэстчыны і Беларусі, экскурсія па Іванаўскім раёне, святочна-забаўляльная праграма «Хто ў Мотолі бувае, той ёго ны забувае!». Таксама пад час фесту адбыўся круглы стол «Значэнне традыцыйнай кухні ў развіцці гаспадарчых турызму і асноўныя прыярытэты прасоўвання комплекснага турпрадукту ў Беларусі і краінах блізкага і далёкага замежжа».

✓ **8 жніўня** каля мінскай ратушы адбыўся **першы з цыклу канцэртаў «На біс»**. У выкананні ансамбля «Мінск-класік» і квартэта драўляных духавых інструментаў «Рыўера» пад кіраўніцтвам Максіма Расохі прагучалі шэдэўры класічнай музыкі – творы Штрауса, Аффенбаха, Вівальдзі, Баха, Моцарта.

Кожную суботу і нядзелю ў Верхнім горадзе праходзяць мерапрыемствы летняга музычна-турыстычнага сезона, сваё майстэрства дэманструюць тэатральныя, харэаграфічныя калектывы, артысты вулічных тэатраў, адбываюцца паказы з удзелам клубу гістарычнай рэканструкцыі ды шмат іншага.

✓ **8 жніўня** ў вёсцы Высокае Бярозаўскага раёна прайшоў **экалагічны фестываль «Спораўскія сенакосы 2015»**. Пад час яго адбыўся Х чэмпіянат Еўропы па ручноў касьбе, у якім удзельнічалі каманды з розных рэгіёнаў Беларусі, а таксама Польшчы і Германіі, быў праведзены другі адкрыты чэмпіянат Беларусі па футболе на балочы, увесь дзень працавалі выстаўка-продаж сувеніраў і вырабаў рамеснікаў, дзіцячыя атракцыёны, выязны гандаль.

Спораўскія сенакосы

Ініцыятыва

Унікальная ікона з Брагіншчыны

Гісторыя Брагіна ўнікальная і налічвае шмат стагоддзяў. Упершыню ён узгадваецца ў Іпацьеўскім летапісе ў 1147 годзе. Край гэты ва ўсе часы бударажыў уяўленне людзей сваёй таямнічасцю. І менавіта тут, на Палессі, дзе Прыпяць упадае ў Днепр і дзе шырокія заліўныя лугі ды ўрадлівыя землі, жылі беларусы, украінцы, яўрэі і іншыя народы, ствараючы непаўторны ўзор культуры і побыту, характэрны для Брагіншчыны.

Непапраўны ўдар па гэтай зямлі нанесла Чарнобыльская катастрофа, якая да таго ж пазбавіла рэгіён магчымасці паўнаўартаснага развіцця.

На Брагіншчыне ёсць шмат унікальных прыродных і гісторыка-культурных каштоўнасцяў, вяртанне да якіх можа дапамагчы сучаснаму пакаленню перасэнсаваць сваё стаўленне да жыцця, знайсці адказы на шматлікія пытанні і змяніць імідж раёна.

Першым і правільным крокам на шляху да адраджэння гэтага куточка Палесся можа стаць рэстаўрацыя ікананіснага помніка, і гэта невыпадкова. Праваслаўе на Брагіншчыне мае даўнія карані і традыцыі, аднак час і гістарычныя падзеі не пашкадавалі праваслаўных храмаў. Брагін неаднаразова поўнаасцю спальваўся, але потым паўставаў нанова.

Ікона-трыпціх, на якой выяўлены Ісус Хрыстос, Маці Божая і Мікалай Цудатворац, уяў-

ляе сабой культурна-гістарычную каштоўнасць. Паводле словаў экспертаў, гэта дастаткова рэдкі варыянт дэісуснай кампазіцыі, дзе справа ад Хрыста не традыцыйны вобраз Іаана Прадвесніка, а Свяціцель Мікалай. Магчыма, на замену традыцыйнай схемы паўплываў замоўца (фундатар, святар, прыхаджане) і жаданне бачыць мясцовашанаванага святога побач з Госпадам. У сувязі з гэтай асаблівасцю можна меркаваць, што абраз знаходзіўся ў іканастасе былога Мікольскага храма ў Брагі-

не. На жаль, час не пашкадаваў яго, па ўсёй паверхні можна ўбачыць значныя пашкоджанні: асыпаліся і ўзняліся фарбы, а таксама ляўкас (адмысловы грунт). Каб захаваць ікону, неабходна тэрмінова правесці рэстаўрацыйныя працы.

Большасці жыхароў Брагіна, а таксама зацікаўленым людзям за яго межамі неаб'якавы далейшы лёс ікананіснага помніка. Вы таксама можаце падтрымаць грамадскую ініцыятыву па зборы сродкаў на рэстаўрацыю абраза.

Праца ўжо вядзецца, створаны апякунскі савет, адкрыты рахунак, на які людзі пачалі пералічваць ахвяраванні. Мы спадземся на дапамогу і заступніцтва Свяціцеля Мікалая, які не раз быў літасцівы да нас.

Сродкі акумуляюцца на рахунак Брагінскай арганізацыі грамадскага аб'яднання «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі» (г.п. Брагін, пл. Леніна, 4, тэл. 8-02344 2-22-90): р/с 3135065420604 (спонсорнае средства) с пометкай: «Благотворительная акция «Восстановление святынь Беларуси»»; ЦБУ № 306 ф-ла № 300 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» в г.п. Брагін; МФО 151501661; УНП 400982296.

Кантактная асоба – Надзея Іванаўна Мялешка, галоўны захавальнік фонду Брагінскага гістарычнага музея з карціннай галерэяй; тэл. +37529-371-98-30; 8-02344-21-1-21.

Паводле інфармацыі арганізатараў

Як адукаўвалі продкаў

У Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь 3 жніўня адкрылася выстаўка «Via Scientiarum» («3 гісторыі беларускай адукацыі»), дзе прадстаўленыя матэрыялы, што захоўваюцца ў аддзеле старадрукаў і рэдкіх выданняў.

Рэтраспектыва экспазіцыі дае магчымасць прасачыць складаны і цікавы працэс развіцця адукацыі на беларускіх землях ад даўніх часоў да саракавых гадоў ХХ стагоддзя. На выстаўцы прадстаўленыя выданні, дзе асэнсоўваецца шматграннае значэнне асветніцкай дзейнасці Ефрасінні Полацкай, Францыска Скарыны, Сімяона Полацкага не толькі для нашых земляў, але і для сусветнай гісторыі і культуры.

Сярод экспанатаў – «Памятная кніжка Магілёўскай дырэкцыі народных вучылішчаў» 1890 г., навукова-педагагічныя працы вядомых аўтараў, даведаныя выданні аб адукацыйных установах, часопісы і інш. Наведнікі экспазіцыі маюць унікальную магчымасць убачыць разам шэраг матэрыялаў, якія сёння з'яўляюцца бібліяграфічнай рэдкасцю і маюць гістарычную каштоўнасць.

Святлана ПАЎЛАВІЦКАЯ, галоўны бібліятэкар аддзела старадрукаў і рэдкіх выданняў Прэзідэнцкай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

Трэба адзначыць, што дзеці з задавальненнем наведваюць мерапрыемствы, прыцягваюць бацькоў да сумеснага правядзення вольнага часу ў бібліятэцы, прымаюць актыўны ўдзел у працы гурткоў і аматарскіх аб'яднанняў. Павысіць статус кнігі, прыцягнуць да чытання і карыстання бібліятэкай дзяцей і падлеткаў, павысіць іх інтэлектуальны ўзровень і развіць чытацкі густ бібліятэцы дапамагае праца па мэтавай праграме «Мы разам з кнігай спазнаём свет». Праграма арганічна спалучаецца з тэматычнымі праектамі: «Дом кніжак – для малышоў і малышак» (сумесна з дзіцячым садком), «З тэатрам лялек – у свет кнігі» (праца ўзорнага аматарскага калектыву «Лялечны гурток “Бусляня”»), «Мы на гэтай зямлі нарадзіліся» (эколага-краязнаўчая асвета), «Казкі Лысай Гары» (экскурсійна-турыстычны праект), «12 імгненяў вайны» (да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і да 70-годдзя Вялікай Перамогі), «Канікулы ў бібліятэцы». Галоўны вынік праектаў – рост якасных паказчыкаў бібліятэчнай працы і цікавасці дзяцей да кнігі і чытання.

Лепшай сярод гарна-сельскіх бібліятэк у гэтай намінацыі стала *Елкаўская сельская бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Зэльвенская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці*. Любоў да роднай зямлі, пачуццё далучэння да лёсу бацькаўшчыны, гонар за гісторыю і культуру свайго краю – ўсё гэта выходзіць у дзяцей і падлеткаў бібліятэкар Елкаўскай сельскай бібліятэкі. У рамках краязнаўчага праекта «Памяць аб мінулым і сучасным для будучыні» створаная электронная папка са звесткамі аб адметнасцях Сынковіцкага краю – своеасаблівы «банк» краязнаўчай інфармацыі бібліятэкі: помнікі прыроды; інфармацыя аб мясцовых паэтах і іх творчасці; помнікі-абеліскі, размешчаныя на тэрыторыі сельскага выканаўчага камітэта; фермерская гаспадарка «Верас»; мясцовыя майстры і інш. Выразна прасочваецца накірунак працы, звязаны са зборам матэрыялаў, прысвечанага ўнікальнаму помніку архітэктуры XV – XVI стст. – Сынковіцкай царкве-крэпасці. Асобую значнасць набыла дзейнасць бібліятэкі па прапагандзе турыстычных магчымасцяў свайго мясцовасці.

● **У намінацыі «За пошукавую і даследчую працу»** сярод гарадскіх і раённых бібліятэк першае месца атрымала *Дзяржынская*

цэнтральная раённая бібліятэка Мінскай вобласці. На якасна новы ўзровень узнятая праца бібліятэкі па патрыятычным выхаванні моладзі – праблема выхавання патрыятызму атрымала новыя характарыстыкі, новыя падыходы да яе вырашэння. З 2014 г. бібліятэка пачала рэалізацыю праекта «Ішоў мой край дарогамі вайны», скіраванага на выхаванне ў моладзі па-

тоўку гэтага свята. Супрацоўнікамі бібліятэкі вядзецца актыўная пошукавая праца па зборы інфармацыі аб вёсцы Астрэмечавы: праведзеныя апытанні старажылаў вёскі, здзейсненыя звароты ў мясцовыя ўстановы. Вынікам гэтай працы стаў бібліяграфічны агляд «Па хвалях часу: памяць аб мінулым захоўвае бібліятэка» і электронныя прэзентацыі. Гэтыя матэ-

слайд-падарожжаў і інш. характэрнае для дзейнасці гэтай бібліятэкі. Бібліятэкар працуе ў рэжыме бінарных тэхналогіяў – сумяшчэнне кніжнага і электроннага матэрыялаў (напрыклад, «Электронны фотархіў старой і сучаснай в. Лукава», «Віртуальнае падарожжа па в. Лукава»). Вынікам карпатлівай краязнаўчай пошукавай працы бібліятэкі стала стварэнне

роднага горада і інш. Выхаваўчую працу з маладым пакаленнем па папулярызацыі кнігі і чытання бібліятэка праводзіць і праз сям'ю. На базе ўстаноў працуе Інфармацыйны цэнтр маладой сям'і, у межах якога дзейнічае інфармацыйна-кансультацыйны сэрвіс «СуперМама». Ён аказвае інфармацыйную дапамогу жанчынам, якія чакаюць дзіця, а таксама маладым маці.

Сярод гарнасельскіх і сельскіх бібліятэк першая прэмія ў гэтай намінацыі прысуджаная *сельскай бібліятэцы № 8 в. Вялікая Ухалода дзяржаўнай установы культуры «Барысаўская цэнтральная раённая бібліятэка імя І.Х. Каладзева» Мінскай вобласці*. Для дзейнасці гэтай бібліятэкі характэрнае аб'яднанне традыцыйнага кніжнага ўтрымання бібліятэчнай дзейнасці і высокай ступені валодання сучаснымі праграмнымі сродкамі, тэлекамунікацыйнымі тэхналогіямі. Так, створаны бібліятэкай блог-сайт «Сельская бібліятэка вёскі Вялікая Ухалода» накіраваны на рэалізацыю праектнай дзейнасці, папулярызацыю беларускай мовы і літаратуры, асветніцкую дзейнасць, сувязь з чытачамі і падпісчыкамі. Для прыцягнення чытацкай увагі, фарміравання ўстойлівай цікавасці дзяцей да чытання бібліятэка плённа працуе па праекце «Инсайт Библиотечный» (2013 – 2015 гг.), стварае буктрейлеры – невялікія відэаролікі па матывах прачытанай кнігі. Варта адзначыць удзел бібліятэкі ў міжнародных, рэспубліканскіх, рэгіянальных праектах і акцыях: міжнародным праекце «Каландар гісторыі», міжнароднай акцыі «Чытаем дзецям аб вайне», рэспубліканскім бібліятэчным велапрабегу «На ровары па бібліятэках», рэспубліканскай акцыі «Лета з добрай кнігай» і шмат іншых.

Лепшыя сярод лепшых

Вынікі XXIII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

«За пошукавую і даследчую працу»

чуцця патрыятызму і любові да свайго Радзімы, працяг героіка-патрыятычных традыцыяў, забеспячэнне іх пераемнасці. Праект прадугледжвае цыкл мерапрыемстваў, накіраваных на папулярызацыю лепшых твораў аб вайне; фарміраванне базаў дадзеных аб Героях Саюза, удзельніках Вялікай Айчыннай вайны, падзеях, якія адбываліся на тэрыторыі Дзяржыншчыны; сістэматызацыю ўспамінаў удзельнікаў вайны, дзяцей вайны. Дыягнаставаць ступень інфармаванаасці сучаснай моладзі аб падзеях і асобах Вялікай Айчыннай вайны, прааналізаваць такія паняцці, як «патрыятызм» і «Радзіма», вывучыць меркаванні сучаснай моладзі аб службе ў арміі дазволіла праведзенае бібліятэчнымі супрацоўнікамі сацыялагічнае даследаванне «Вялікая Айчынная вайна: погляд сучасніка». Вынікі даследавання далі магчымасць скіраваць галоўныя намаганні бібліятэкі ў гэтым напрамку. Увогуле, праца бібліятэкі садзейнічае ўзрастанню цікавасці моладзі да літаратуры героіка-патрыятычнай тэматыкі, гераічнага мінулага роднага краю.

Сярод бібліятэк сельскай мясцовасці першая прэмія ў гэтай намінацыі адзначаная *Астрэмечавская сельская бібліятэка-філіял імя Ф. Паўленка в. Брэсцкай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы*. У 2016 г. вёсцы Астрэмечавы спаўняецца 500-гадоў. Бібліятэка ўносіць важкі ўклад у падрых-

рыялы адлюстроўваюць гісторыю краю з далёкай мінуўшчыны і па сённяшні дзень, знаёмяць з выдатнымі людзьмі, ветэранамі вёскі; праводзяць віртуальную экскурсію па вуліцах Астрэмечавы.

● **У намінацыі «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы»** лепшай сярод гарадскіх і раённых бібліятэк вылучаная *Цэнтральная гарадская бібліятэка імя М. Горкага ўстановы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Бабруйска» Магілёўскай вобласці*. Адзін з галоўных інавацыйных праектаў бібліятэкі – «бібліятэчная кінаіндустрыя», якая прадугледжвае стварэнне і шырокае выкарыстанне відэадакументаў уласнай генерацыі як найбольш эфектыўнага і даступнага сродку для стабільнага прасоўвання чытання і бібліятэкі. Прэзентацыйныя фільмы, фільмы-рэпартажы, фільмы-падзеі розных жанраў – гэта свайго роду апошні аб'ект дзейнасці ЦБС, яе паслугах, гісторыі развіцця і планах на будучыню. Да бібліятэкараў часта звяртаюцца іншыя арганізацыі з запытам зрабіць прэзентацыю або зняць фільм.

Навацыямі ў галіне бібліятэчнай справы вызначылася *Лукаўская сельская бібліятэка-філіял Маларыцкай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Брэсцкай вобласці*. Укараненне інавацыйных тэхналогіяў і формаў абслугоўвання карыстальнікаў – слайд-аглядаў, прэзентацыяў дыскаў, віртуальных экскурсіяў,

летапісу вёскі Лукава, а таксама паўнатэкставай краязнаўчай базы дадзеных «Лукава».

● **У намінацыі «За падтрымку і развіццё чытання»** на першую прэмію журы прадставіла *Дзіцячую бібліятэку-філіял імя А.С. Пушкіна ўстановы культуры «Цэнтралізаваная сістэма гарадскіх публічных бібліятэк г. Магілёва»*. Праграмная дзейнасць даўно і паспяхова ўвайшла ў практыку гэтай бібліятэкі. Годным вынікам карпатлівай шматгадовай працы стала доўгатэрміновая праграма «Магілёвазнаўства», у рамках якой створаны і пастаянна папаўняюцца 6 электронных базаў дадзеных і папак-дасье па краязнаўстве. Своеасаблівым дасягненнем краязнаўчай працы бібліятэкі з'яўляецца выдадзеная серыя кніг для дзяцей «Я ў гэтым горадзе жыў, я гэты горад ведаю», прысвечаная г. Магілёву. Значным рэалізаваным маштабным праектам стаў Вялікі бібліятэчны праект «12 сімвалаў года». 12 сімвалаў – гэта дванаццаць напрамкаў дзейнасці бібліятэкі: месяц чытання, месяц роднай мовы, месяц

Матэрыялы XXIII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» пацвярджаюць: бібліятэка сёння з'яўляецца нашым самым простым чытальняй. Гэта і музей, і відэастудыя, і цэнтр нацыянальнай культуры, дзе прапагандуюцца нацыянальная спадчына, гісторыя, мова, народная культура і, вядома, літаратура і чытанне.

*Вольга КАКШЫНСКАЯ,
галоўны бібліятэкар навукова-даследчага аддзела бібліятэказнаўства
Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі*

Адна з шэрагу Герояў

Колькі людзей не далічылася нашая Радзіма ў пераможны май 1945-га, да гэтага часу невядома. Але кожны з нас ведае імёны Герояў, якія навечна застануцца ў памяці народа. Пра іх напісаныя кнігі, да іх помнікаў нясуць кветкі. Сёння мы вучымся ў іх самахварнай адданасці і любові да Айчыны, смеласці, годнасці, мужнасці і стойкасці.

Вера Харужая – партызанская сувязная і адна з кіраўнікоў падполля ў Віцебску.

Нарадзілася Вера Захараўна ў верасні 1903 г. у Бабруйску. З трох гадоў яна жыла ў Мазыры. Тут жа і скончыла жаночую гімназію ў 1919 г. А ў 1920-м атрымала месца настаўніцы ў сельскай школе.

Потым В. Харужая была на актыўнай камсамольскай працы ў Мазырскім павятовым камітэце камсамола. Працавала бібліятэкарам, але неўзабаве яе абралі чальцом

камітэта і зацвердзілі загадчыкам палітычнай асветы павятовага камітэта камсамола. У чэрвені 1921 г. яе перавялі на палітычна-асветніцкую працу ў Бабруйскую камсамольскую арганізацыю.

Знаходзячыся ў камсамольскіх шэрагах, яна ў 1923 г. паспяхова скончыла Цэнтральную савецка-партыйную школу, адначасова з вучобай супрацоўнічала ў мо-

ладзевых газетах «Юны араты», «Чырвоная змена», часопісе «Полымя», працавала выхавальнікам Дома юнацтва і Камсамольскай камуны Мінска.

Але ў 1924 г. шлях Веры Захараўны кардынальна змяніўся. У лютым 1924-га яна пераходзіць савецка-польскую мяжу і пачынае нелегальную дзейнасць у Заходняй Беларусі. Ад прыроды мужны і арганізаваны чалавек, яна змагла хутка сабраць вакол сябе актыўна рэвалюцыйна настроеную беларускую моладзь. Пры яе дапамозе ствараюцца камсамольскія ячэйкі ў вёсках Палесся, Слонімшчыны і Навагрудчыны. Пры садзейнічанні В. Харужай камсамол Заходняй Беларусі пачаў выдаваць газету «Малады камуніст» на беларускай, рускай і яўрэйскай мовах.

З 14 на 15 верасня 1925 г. Вера Захараўна была арыштаваная ўладамі буржуазнай Польшчы. Яе трымалі без суда ў турме, пакуль не пад-

рыхтавалі супраць яе адразу два працэсы, у выніку якіх прысудзілі да васьмі гадоў турэмнага зняволення. Потым па дамоўленасці паміж уладамі СССР і Польшчы быў арганізаваны абмен палітвязнямі, і яна вяртаецца ў Мінск.

Пасля далучэння Заходняй Беларусі В. Харужая працавала ў Пінскім абласным камітэце кампартыі Беларусі.

З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны Вера Захараўна разам з мужам Сяргеем Карнілавым сышла ў партызанскі атрад Васіля Каржа.

Атраду неабходна было адправіць сувязнога за лінію фронту, звязца з Масквой і забяспечыць дастаўку самалётамі ваенных грузаў. Гэта адказнае заданне даверылі цяжарнай Веры Захараўне, таму ў атрад ёй вярнуцца ўжо не дазволілі і адправілі ў савецкі тыл, дзе ў яе нарадзіўся сын.

Калі сыну споўнілася чатыры месяцы, Вера Захараўна вырашае вярнуцца ў захоплены ворагам родны край.

В. Харужая з мужам С. Карнілавым

З верасня 1942 г. яна зноў накіравалася ў варожы тыл. У першых чыслах кастрычніка В. Харужая прабіраецца ў Віцебск для арганізацыі падпольнай працы. Яна стварыла і ўзначаліла групу Віцебскага камуністычнага падполля, перадавала камандаванню Чырвонай Арміі і партызанам каштоўныя звесткі пра ворага.

В. Харужай удалося сфарміраваць сетку з агентаў на аэрадроме, чыгуначным вузле, у радыёкамтэце, на хлебазаводзе, у гарадской управе.

Лёс Веры Захараўны ў падполлі трагічны. Гітлераўцы напалі на след групы, 13 лістапада 1942 г. В. Харужая разам са сваімі баявымі таварышамі была схопленая і ў тым жа месяцы пакараная.

Грамадзянскі подзвіг В. Харужай быў адзначаны толькі праз 18 гадоў пасля гібелі беларускай патрыёткі. У маі 1960 г. яна была пасмяротна ўганараваная званнем Героя Савецкага Саюза.

Яна ЗМУШКО, супрацоўніца сектара інфармацыі Мазырскай ЦБ

«Помнім мы болі і страты свае...»

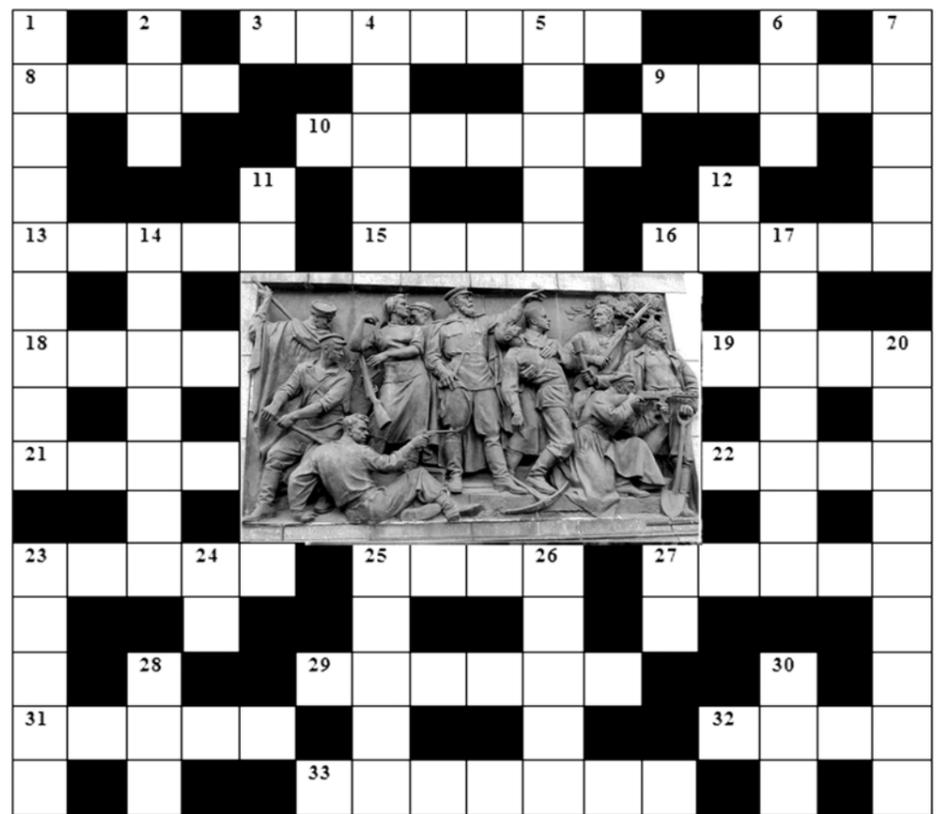
Уздоўж

3. «Героям-зямлякам мы аддаём паклон, // Іх ... у імя жыцця не забываецца». З верша А. Нафрановіча «У Дзень Перамогі». 8. ... не вада, разліці шкада (прык.). 9. ... Галавачоў. Імя лётчыка-аса, двойчы Героя Савецкага Саюза, генерал-маёра, ураджэнца Буда-Кашалёўскага раёна, які за час Вялікай Айчыннай вайны здзейсніў 457 баявых вылетаў. 10. Рашучы, імклівы рух войскаў на праціўніка. 13. Сродак, зброя (перан.). 15. У германа-скандынаўскай міфалогіі – дух прыроды. 16. «Як у лузе, каля рэчкі. // Нізка сцелецца туман. // Па ўсім Саюзе ходзіць // ... нашых партызан» (прып.). 18. Народнае эпічнае апавяданне пра герояў Вялікай Айчыннай вайны. 19. Стрыжань, які перадае рух ад адной часткі механізма да другой. 21. Духовны кіраўнік у мусульман. 22. Не пахмурна, а ... 23. «На ўсе лады паэмы і быліны // Пяюць: ..., табе, баец!» З верша П. Панчанкі «Франтавік». 25. Народ і армія – ... сям'я (прык.). 27. Частка рачной даліны. 29. «Помнім мы болі і страты свае, // ... шуміць, як чароты. // О, як нам вас не стае, – // Кожны чацвёрты!». З верша А. Вярцінскага «Рэквіем па кожным чацвёртым». 31. «... страляюць ва ўпор». Раман І. Новікава пра мінскае падполле. 32. Сістэма знакаў для сакрэтнага пісьма. 22. Горад на Міншчыне, родны куток двух родных братоў – Герояў Са-

вецкага Саюза Яўсея і Мацвея Вайнрубай.

Упоперак

1. Іван Прозвішча двойчы Героя Савецкага Саюза, маршала Савецкага Саюза, ураджэнца Горацкага раёна; яго імем названы вуліца ў Мінску і Кіеўскае вышэйшае танкавае вучылішча. 2. «Як мы жылі, хадзілі ў ..., // За маці – Беларусь». З «Песні беларускіх партызан» (сл. П. Броўкі, муз. І. Любана). 4. Гатунак дробных цукерак. 5. ... Гусакоўскі. Імя двойчы Героя Савецкага Саюза, гвардыі палкоўніка, пасля вайны – генерала арміі бранетанкавых войскаў, ураджэнца Крычаўскага раёна. 6. ... салдаты – не войска, ... дубы – не дуброва (прык.). 7. Гарадскі пасёлак у Бабруйскім раёне, родны куток двойчы Героя Савецкага Саюза Сцяпана Шутава, палкоўніка, камандзіра танкавай брыгады; яго імя носяць вуліцы ў Маскве і Кіеве. 11. «Сёння Купалка, а заўтра ..., // Пойдзем, дзявочкі, у квяточкі». З купальскай песні. 12. Рабочая і вучэбная карабельная шлюпка. 14. «..., // Адна ў Марата // І маці-Радзіма // У Марата адна». З кантаты «Памяці Марата Казея» (сл. А. Вольскага, муз. У. Алоўнікава). 17. ... Антоненка. Імя лётчыка-знішчальніка, ураджэнца Слаўгарадскага раёна, які першы сярод ураджэнцаў Беларусі ў Вялікую Айчынную вайну быў узнагароджаны высокім

званнем Героя Савецкага Саюза; загінуў у ліпені 1941 года. 20. Спецыяльны прыборы. 23. «Неба ўсё пакрылі ..., // Падымаецца туман. // Сабіраюцца атрады // Беларускіх партызан» (прып.). 24. Шостая нота музычнай гамы. 25. Імклівы напад войскаў на праціўніка. 26. Цвёрдая набойка на падэшве абут-

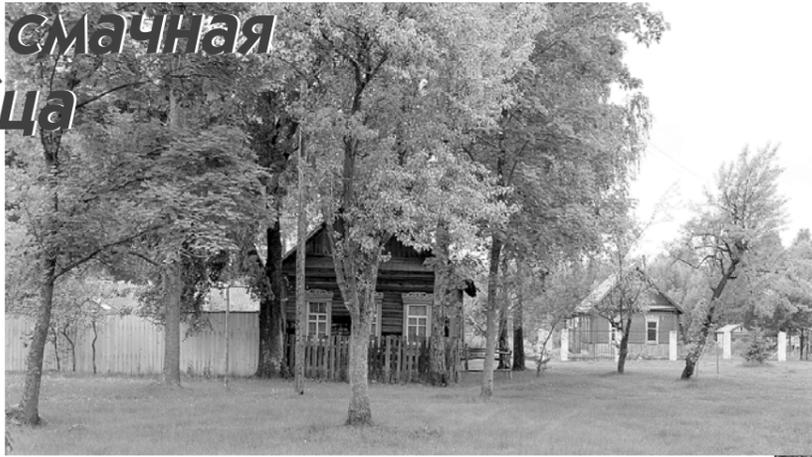
ку пад пятой. 27. Танцавальны крок. 28. Добрым людзям – ..., а шаленцам – галавою ў вір (прык.). 30. «Канстанцін Заслонаў – наша слава, // Беларусі – партызанскі ...». З «Песні пра Заслонава» (сл. А. Астрэйкі, муз. У. Алоўнікава).

Склад Івон ЦЕЛЕШ

У Глушыцы смачная вадзіца

Вёска Глушыца, пацвярджаючы сваю назву, раскінулася пасярод глухого лесу на тэрыторыі Стараруднянскага сельскага Савета Жлобінскага раёна. З месцічаў тут сёння жывуць ўсяго два чалавекі, ды і то ўлетку. Але людзей у вёсцы можна сустрэць круглы год. Віной таму – смачная калодзежная вада, якой славіцца Глушыца.

Напэўна, з-за яе і аблюбавалі ў XIX стагоддзі гэтае месца перасяленцы з суседніх вёсак. Напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны тут

ужо было 20 двароў і 85 жыхароў. Столькі ж чалавек у вёсцы жыло яшчэ ў канцы 1950-х гадоў. Ды недзе пачынаючы з 1980-х колькасць жыхароў гэтага паселішча стала змяншацца. І дарога сюды, хутчэй за ўсё, зарасла б, калі б не калодзеж. Паспытаць ваду з яго і набраць з сабой людзі едуць у Глушы-

цу не толькі з навакольных вёсак, але і здалёк. Старшыня Стараруднянскага сельсавета Мікалай Святоў адзначае:

– Так было заўсёды, колькі існуе гэтая вёска. А мясцовая вада ў калодзежы і сапраўды смачная. І лабараторныя аналізы сведчаць аб высокай якасці яе складу,

што сёння – рэдкасць. Улічваючы, што сюды амаль штодзень едуць людзі, сельсавет рэгулярна выдзяляе сродкі, каб калодзеж у Глушыцы быў дагледжаны, а лясная дарога ў вёску знаходзілася ў добрым стане. За дарогу

адказвае ДРБУ-149, а рамантаваць калодзеж добраахвотна дапамагаюць жыхары Старой Рудні. Сёлета да гэтай справы падключыліся работнікі культуры.

*Мікалай
ШУКАНАЎ,
фота аўтара*

Царкоўнае краязнаўства

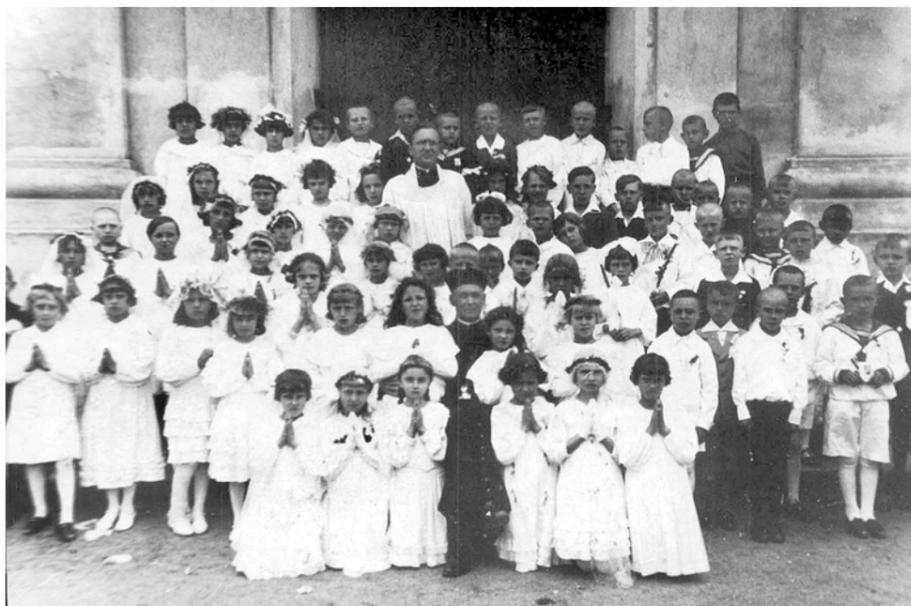
Гісторыя касцёла Святога Казіміра

Гісторыка-культурная спадчына – своеасаблівы летапіс жыцця народа Беларусі, вынік яго гістарычнага і духоўнага развіцця. Помнікі, як і людзі, маюць сваю гісторыю, свой лёс. Яны будаваліся і шанаваліся, разбураліся і аднаўляліся, а найчасцей гінулі ў ваенных ліхалеццях. Ды не толькі ў пажарах войнаў зніклі шэдэўры чалавечай дзейнасці, але і ў мірныя часы, часта атэістычнага вандалізму. Якая ні была б гісторыя і яе вынікі, мы павінны добра разумець, што гэта гісторыя нашай Беларусі, Айчыны, Бацькаўшчыны, Народна, што мы выйшлі з яе, а таму наш святы абавязак вывучаць, шанаваць і аберагаць.

Першы касцёл у Стоўбцах існаваў з даўніх часоў. У архіўных крыніцах гаворыцца, што драўляны касцёл быў пабудаваны ў 1623 годзе і названы ў гонар св. Марыі Магдаліны. А пабудову новага мураванага касцёла тут прымеркавалі да прыезду айцоў дамініканаў. У 1640 годзе князі Сангушкі ўзвялі вялікі каменны касцёл у імя св. Казіміра і драўляны дамініканскі кляштар. Найбольш вядомым кляштарным прыёрам стаў айцец Фабіян Малішэўскі, які быў прызначаны на гэтую пасаду прыкладна ў гэтым жа годзе. Да самай смерці ён служыў тут і праславіўся святасцю свайго жыцця.

На жаль, адну з найпрыгажэйшых святыняў Стаўбцоўшчыны і кляштар дамініканаў чакаў трагічны лёс. У 1832 годзе кляштар закрылі, а касцёл Святога Казіміра зрабілі парафіяльным. Ён працягваў дзейнічаць нягледзячы на тое, што знаходзіўся ў дрэнным стане, і толькі ў 1868 годзе спыніў сваё існаванне: яго закрылі, а потым зрабілі праваслаўнай царквой. У 1930 го-

дзе, за польскім часам, была выпушчана марка з выявай стаўб-

Першая св. Камунія (1930-я гг.)

доўскага касцёла. На ёй была пададзена гістарычная даведка: калі і кім ён пабудаваны, у якім годзе перайшоў у праваслаўнае ведамства.

3 успамінаў старэйшых парафіянаў

Тэрыторыя касцёла была агароджаная. Да сённяшняга часу ад яе засталася 6 фрагментаў. Людзі, якія хадзілі ў гэты касцёл, успаміналі наступнае. Перад самым уваходам была двухстворкавая брама: адна большая, другая меншая. З левага боку ад касцёла стаяла фігура святога Антонія, а з правага – крыж. Калі заходзіў у святыню, не пакідала адчуванне, што перад вачыма сапраўдны небасхіл: уся столь была ў аблоках, над алтаром з аблокаў выглядвалі анёлкі (былі бачныя іх галовы і крыльцы). Калі граў арган, здавалася, што аблокі плывуць.

У касцёле былі бакавыя калоны, вельмі прыгожы алтар, пасярэдзіне якога вісеў крыж, па баках стаялі фігуры Маці Божай і св. Юзафа, а вось абразоў было вельмі мала. З высокага амвона святар прамаўляў казанне. Над уваходам былі зробленыя хоры, дзе стаяў вялікі арган з двума мяхамі-барабанамі. Як успамінае А. Зма-

чынскі, кожную нядзелю а 7-й гадзіне раніцы на вежу, што была дэкаратыўна надбудаваная высокім шпілем, узыходзіў салдат з кларнэтам і граў мелодыю якой-небудзь малітвы.

На вялікія святы – Божае Нараджэнне, Вялікдзень, Першую св. Камунію – касцёл вельмі прыгожа прыбіралі. Напрыклад, на Вялікдзень храм патанаў у мностве жывых кветак. Да Першай св. Камуніі дзеці рыхтаваліся на працягу ўсяго года, а на саму ўрачыстасць дзяўчынкі прыходзілі ў белых сукенках і вянках, а хлопчыкі – у белых кашулях з чорнымі «мушкамі». Аднойчы на Спасланне Духа Святога для дзяўчатаў пашылі кракаўскія касцюмы і спадыцы чорнага колеру, чырвоныя кашулі, расшытыя прыгожымі пацеркамі і разнастайнымі каменчыкамі, а на галовы зрабілі спецыяльныя вянкы з рознакаляровымі стужкамі.

У час вайны касцёл быў пашкоджаны. У 1947 годзе гарадскія ўлады прынялі рашэнне зрабіць з яго кінатэатр ці клуб. Выдзелілі сродкі і пачалі будаўнічыя працы, але праз некаторы час іх спынілі. Жыхар вёскі Апечкі расказваў, што да 1949 года ў касцёле знаходзілася збожжасховішча, апрача збожжа, тут захоўвалася шмат вапны, а некаторы час было сховішча солі.

У 1960-я гады ўлады вырашылі цалкам зруйнаваць святыню... Яны прымушалі рабіць гэта рабочых з будоўлі, што вялася побач, але яны ўцяклі, а некаторыя нават звольніліся. Потым прывезлі салдатаў і загадалі ім руйнаваць касцёл. Большасць з іх таксама не пагаджалася, але знайшліся і такія, хто не пабаяўся падняць руку на дом Божы. Людзі стаялі і плакалі. Салдаты падкладвалі дынаміт пад сцены храма і ўзрывалі яго, але касцёл супраціўляўся, стаяў. Яго руйнавалі вельмі доўга... Калі злачынная справа была завершаная, прывезлі каля 100 машынаў пяску, каб усё зраўняць з зямлёй...

*Святлана АДАМОВІЧ,
г. Стоўбцы*

(Заканчэнне ў наступным нумары)

(Заканчэнне. Пачатак у №29)

Руны на ручніках з Шуміліншчыны

Разгледзім сімвалы на ручніках з фондаў Полацкага цэнтра рамёстваў і нацыянальных культурна-дэмаграфічных пачаткам XX ст. Ручнікі перадала жыхарка Полацка Ала Цімафееўна Вяль, а вышыла іх яе бабуля, Зінаіда Бярэзіна з вёскі Слабада Шумілінскага раёна.

На першым ручніку прадстаўлены два ромбы, першая фігура падзеленая на чатыры часткі – сімвал сям'і, асновы жыцця. Другі ромб складзены з маленькіх ромбікаў – сімвал зямлі-карміцелькі, засеянага поля. Ёсць яшчэ невядомыя па М. Кацару ўзор, магчыма, гэта продкаў і іх абярэг.

Выява першага ромба – сімвал Даждзбога, які адначасова быў і ахоўнікам сям'і. Другі ўзор – спалучэнне дзвюх вядомых рунаў геба і інгваз – дар урадлівасці. Больш складаным з'яўляецца невядомы знак зверху, які атрымліваецца дзякуючы спалучэнню трох рунаў – кенас, геба і атала. Пры сэнсавым злучэнні – гэта моц продкаў, якая дае дабро.

Такім чынам, агульны сэнс гэтага ручніка ў двух рознастайных варыянтах прачытання падобны – майстрыха прасіла сваіх продкаў аб дапа-

мощы «вялікае сонца», альбо спалучэнне сімвалаў сонца і зямлі. Знізу і зверху да іх далучаецца элемент у выглядзе літары «м», у М. Кацара гэта знак вадзяніка, вільгаці. Звычайныя маленькія ромбікі ўверсе – гэта зерне. Такім чынам, гэта пажаданне добрага ўраджаю з дапамогай сонца, зямлі і дажджу.

Разгледзім гэты ж ручнік з дапамогай рунічных ведаў. Першы цэнтральны ўзор – гэта энергія сонца, якая трымае ў сабе плоднасць. Літара «м» – руна эвас, правобразам якой, магчыма, быў конь, намалёваны ў пячоры гары Магдаліны ў Карынціі. У старажытнасці конь увасабляў боскую дапамогу, дзейную праяву саміх багоў на матэрыяльным узроўні. Такім чынам, гэта вызвалена боская дапамога ўрадлівасці.

Трэці ручнік – адзін з самых цікавых. Яго асаблівасць – у лустэркавай кампазіцыі арнаментальных канцоў, якая з'яўляецца выключэннем сярод іншых беларускіх ручнікоў. Ручнікі

змыкання канцоў ручніка. Аб іх прызначэнні можна толькі здагадацца, бо звесткі пра іх абрадавае ўжыванне ў свой час не былі сабраныя. Ручнікі такога тыпу звязаныя з вясельнай сімволікай старажытнага дахрысціянскага ўяўлення аб аб'яднанні радоў, сем'яў у адзінае цэлае. Гэтая асноўная ідэя шлюбу, сімвалічна выяўленая ў вясельным абрадзе звязвання рук маладых.

Разгледзім гэты ручнік з дапамогай рунаў. Найбольш бачныя сімвалы – гэта крыж і ромб (геба і інгуз). Пачнем з крайніх ніжніх і верхніх сімвалаў – спачатку ідзе руна адала, затым крыж (геба), які плаўна пераходзіць у руна ансуз, і шляхам чаргавання апошняй руны атрымліваецца ромб. Такім чынам, ручнік складаецца са спалучэння рунаў ансуз, геба і адала. Але ў гэтым выпадку не трэба разглядаць руны па адной, бо ў сукупнасці яны ўтвараюць рунічную формулу, якую трэба чытаць з цэнтру ручніка. Яна прызначалася для ўмацавання адносінаў у сям'і, росту ўза-

емапаразумення, павягі і кахання ў шлюбе.

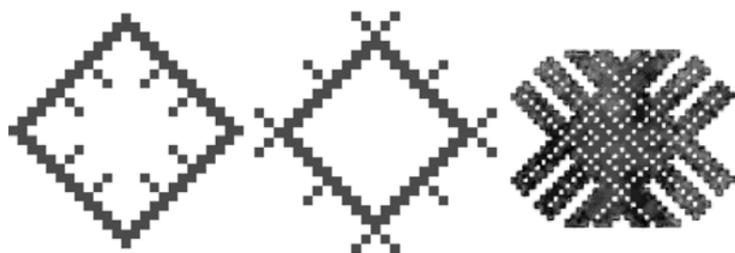
Такім чынам, два спосабы прачытання маюць адзіны сэнс, гэта значыць, што некаторыя сімвалы беларускага арнаменту можна прачытаць з дапамогай рунічных ведаў.

Невядомыя сімвалы

У беларускай этнаграфіі сабралася некаторая колькасць даволі цікавых сімвалаў, якія не маюць дакладнай расшыфроўкі ў су-

Незвычайны сімвал, які нагадвае матылька, сустракаецца яшчэ на адным ручніку Полацкага раёна. У аснову яго пакладзеная руна атала – ахова продкаў, да яе далучаецца руна кенас з двума ромбамі (інгваз) па канцах. Такім чынам, гэта дапамога і ахова продкаў ураджаю (ўрадлівасці).

Як найбольш тоесныя сімвалы, руны ўтвараюць элементы беларускага арнаменту. Хучэй за ўсё, руны маглі існаваць на тэрыторыі Беларусі і ў час станаўлення этнічных

Узоры Зямлі, Сонца і Ярылы

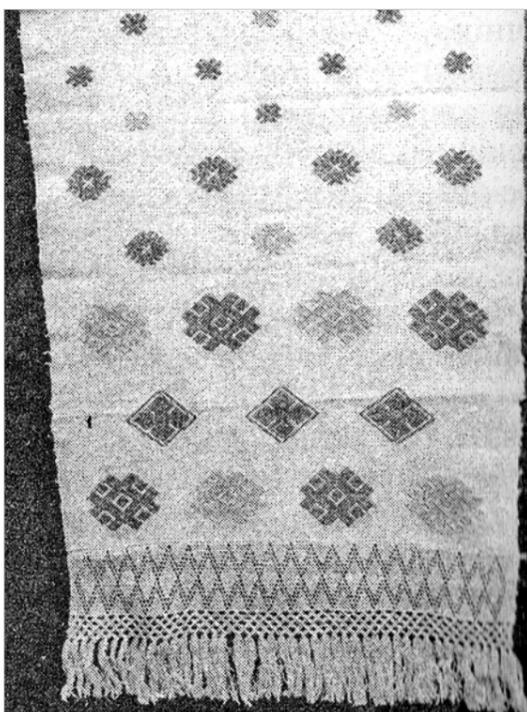
вязі з блытаннем сэнсу саміх інфарматараў ці ўвогуле страты інфармацыі. Такім прыкладам могуць быць ручнікі з Пастаўскага і Шаркаўшчынскага раёнаў, якія маюць адзін і той жа малюнак, вядомыя значнай колькасцю навукоўцаў, бо яны друкаваліся і ў Капара, і ў Лабачэўскай, варыянты падобных ручнікоў змяшчаюцца ў фондах Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка. Іх асновай з'яўляецца ромб з трыма адросткамі ўнізе, трыма ўверсе і па адным з кожнага боку. Але калі прыгледзецца, то мы бачым ужо вядомае спалучэнне рунаў геба і інгваз – дар урадлівасці. Гэта могуць пацвердзіць і лініі, што яднаюць дадзеныя сімвалы, пра гэта кажучы і напрамку рысак, перакрываюцца ў выглядзе спалучэння рунаў геба і інгуз.

племянных аб'яднанняў: крывічоў, дрыгавічоў, радзімічаў. Па сваіх функцыях магчымыя рэчы з рунамі і ручнікі аднолькавыя, а чытанне вядомых па змесце беларускіх геаметрычных сімвалаў падобнае з расшыфроўкай гэтага сімвала з дапамогай рунічных ведаў. Хацелася б адзначыць адну асаблівасць – у беларускім арнаменце сустракаюцца ў асноўным руны стараўшага футарка, што можа быць доказам старажытнасці і ўніверсальнасці гэтых знакаў.

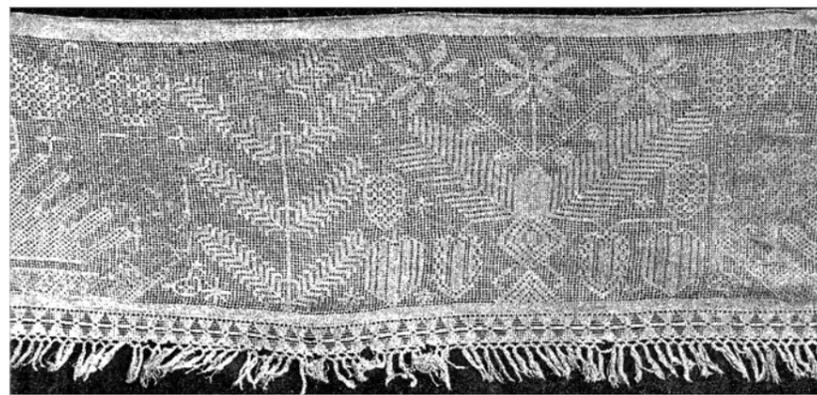
Такім чынам, беларускі геаметрычны арнамент можа прачытаць з дапамогай рунічных сімвалаў і гэтыя веды выкарыстаць у расшыфроўцы невядомых знакаў беларускага арнаменту.

Яўгенія КАВАЛЁВА,
г. Полацк

Са зборніка «Матэрыялы гісторыка-краязнаўчай канферэнцыі да 80-годдзя Полацкага краязнаўчага музея»

Ручнік. Пачатак XX ст. Бавоўна, выбарнае ткацтва, карункі вязаныя шыдэлкам (кручком) (г. п. Шуміліна)

Падузорнік. Канец XIX ст. Лён, бавоўна, вышыўка «строчка-перавіўка з насцілам». Дар В. Лабачэўскай Браслаўскаму музейнаму аб'яднанню

мозе захаваць ураджаю дзеля добрай магутнай сям'і.

Другі ручнік можна адразу назваць «ураджайным», бо яго галоўным элементам з'яў-

вылучанага тыпу можна назваць «замкнутымі». Арнамент іх набывае семантычную завершанасць і прачытаецца толькі ў пазіцыі звязвання,

Ад рэдакцыі. Для параўнання хочацца прывесці невялікую вытрымку з інтэрв'ю з доктарам мастацтвазнаўства Вольгай Лабачэўскай:

«У цяперашняй тэндэнцыі заўважнае неглыбокае разуменне асаблівасцяў мастацтва арнаменту, яго кампазіцыйных уласцівасцяў. Напрыклад, выйманне з адзінай мастацкай структуры, якую мы называем арнаментам, асобных знакаў і наданне ім новага сэнсу, таго, што хочучы бачыць. <...> Нават на дзяржаўным сцягу арнамент замест таго, каб быць гарызантальным, пастаўлены вертыкальна. <...>

Праблема ў тым, што цяпер шмат хто абпіраецца на выданне М. Кацара. Але гэтая кніжка, на маю думку, – нацыянальны генацыд. Няхай мне прабачаць гэтае параўнанне. Проста немагчыма са студэнтамі размаўляць на тэму пра семантыку беларускага арнаменту, немагчыма пераканаць іх у тым, што тое, што там напісана і растыражавана ў інтэрнэце, – гэта досыць адвольная спроба тлумачэння складанай знакавай сістэмы, прыклад сучаснай міфалагізацыі. Арнамент не проста асобны знак, гэта сістэма, кампазіцыя, рытм у першую чаргу. Нельга з яго вылучыць асобную семантычную адзінку – вось гэта сімвал сям'і, а гэта сімвал шчасця, продкаў... Гэта абсалютнае неразуменне арнаменту як складанай і шматзначнай мастацкай сістэмы і прыклад шкоднай спробы даць усяму імёны. Арнамент не перакладаецца на вербальны код, яго немагчыма вытлумачыць як літаратурны тэкст. Нельга словамі і назвамі кшталту «сімвал дабрабыту» перадаць шматпластавую сімвалічнасць арнаменту. Але распазнаць і зразумець арнамент як этнамастацкі знакі тэкст, што ўласцівы на-роднаму мастацтву, – гэта цалкам магчыма ў наш час».

З сайта Лятучага Універсітэта fly-uni.org

Традыцыі і сучаснасць

Рэальнасць, віртуозна пакладзеная на разнастайную музыку

«N.R.M.» – «Нуль шэсць», Мн., 2007, «Pro² -Studio»

Рэгулярна наведваючы ад даўных часоў рок-канцэрты, я мімаволі з журналіста ператварыўся і ў спецыяліста кансультанта перасоўных беларускіх шапікаў продажу, расказваючы цікавым пра тыя або іншыя асаблівасці пэўных музычных выданняў. Нехта падыходзіць і паўторна, каб ці падзякаваць за ўдалыя знаходкі, ці проста падзяліцца адпаведнасцю маіх высноваў іхнім густам. Адночы два хлопцы рызыкнুলі паскардзіцца на расчараванне, што купілі апошні на той час альбом «N.R.M.» («Д.П.Б.Ч.», мы пісалі пра яго летась у № 14). Я не хаваў ад іх, што культавага фронтмена Вольскага ўжо няма ў складзе, што моцна змянілася гучанне, якое захапляе неафітаў, але мне даспадобы акурат захаванне самога культавага брэнду – «N.R.M.». Тым больш, нечаканыя змены бываюць не толькі ў нас, а і ў сусветных зорак.

шанц занурыцца ў мінулае. На пытанне аб маіх уласных прыжытэгах у дыскаграфіі зоркі згаданым хлопцам у клубе я адзначна назваў залатую парачку «Тры чарапахі» і «Дом культуры».

Культывы гурт «N.R.M.» нельга абмінаць увагай, таму, маючы ў сваім даробку вербальнае асэнсаванне ўсіх сямі альбомаў калектыву («Ла-Ла-Ла-Ла», 1995; «Пашпарт грамадзяніна N.R.M.», 1999; «Тры чарапахі», 2001; «Дом культуры», 2002; «Д.П.Б.Ч.», 2013) і нават неканцэптуальных рэлізаў (сінгла «Самотнік», 2000; складанка «Справаздача 1994 – 2004», жывы запіс «Акустычныя канцэрты канца XX стагоддзя», 1999) – я воляй лёсу не абышоў і гэты «Нуль шэсць», хоць прыпазініўся.

Зрэшты, хто ж не ведае песень «Менск і Мінск», «Ніколі-ніколі», «Нас да халеры», «Гімн беларускага рок-рольшчыка» (апошні напісаў нейкі Зміцер)? Проста песні даволі розныя, а альбомнага асэнсавання не ставала, каб падзяліцца досведам з людзьмі. Дый часам сябры наракалі на пмянасць агульнай канцэпцыі й выразнага настрою.

Баюся паўтарыць ісціны, да якіх прыходзілі ўжо многія аналітыкі рок-творчасці:

вось тая музыка («06»), якой больш не будзе ніколі, якая магла клікаць за сабой, натхняць, пераконваць, будаваць. Мы дзясяткі гадоў верылі, што рок пераможа шоў-біз, але шоў-біз здолеў нам навязаць папсовыя стандарты нават у «ціпарок-н-роле». Дык няўжо насамрэч, «рок-н-рол мёртв, а мы ешчэ нет», як казаў Лестэр Бэнгз, а потым спяваў «Аквариум»?

«Сталінград», «Тое, што ёсць паміж намі», «Пальмы і бярозы», «Свабоды глыток», «Не пытай» (самы арыгінальны трэк амаль бяз словаў, але з голасам рэчаіснасці), «Толькі для цябе». Калі славуць «Бітлы» мелі сваю «Жоўтую падводную лодку», дык здагадайцеся, якая «Падводная лодка» ў гурта «N.R.M.»? Ясна, колеру сцяга нашай свабоды. Усё гэта не проста песенная публіцыстыка, а наша рэальнасць, віртуозна пакладзеная на разнастайную музыку сучасных плыняў грандж, панк, бугі-вугі й раманс. А вы хацелі манатоннасці? Не, дыямент ззяе шматлікімі гранямі, чым і вабы. Цэласць – у змесце.

Вольскі ўсё ж магутны пра вакал, гітару, клавішныя, але хоць нідзе не напісана пра аўтараў песень, канкладна памятаю з колішніх канцэртаў, што прынамсі «Кітай» напісаў і заспяваў бубнар Алех Дземідовіч:

*Сэнс найноўшых канстытуцый
Зразумець мы не змаглі,
А ў Кітаі ёсць Канфуцый,
Ён прыдумаў сутнасць «Лі».*

Дзіўная рэч: у Кітаі не эканомілі на роднай мове, як у нас, а здольныя й нам кінуць нешта ў «аптымістычны» капляюш. Вяселы сюжэт закруціў Дземідовіч, дый дэтальную канцэптуальную аздобу альбому прыдумаў і зрабіў таксама ён. Піт Паўлаў грае на гітары. А на бас-гітары, як звычайна, Юрась Ляўкоў. Вось ён, залаты склад «N.R.M.»! Чвэрць стагоддзя разам.

Нямала знакамітых гасцей удзельнічала ў студыйным запісе, але асобным радком варта згадаць дзетак удзельнікаў гурта, якія стварылі выдатны дзіцячы хор у самым кранальным творы альбома – «Мама, тата, гэта я»: Адэля Вольская, Паўлінка Дземідовіч, Яна Ляўкова ды Ян-Вінцэнт Луцэвіч. Асабіста мне гэта будзіць сямейныя згадкі пра першае слова маёй дачкі Альдоны: «Тата?» Так, гэта я,

*Вітаўт МАРТЫНЕНКА,
музычны крытык*

Мацярык Беларусь

Якуб Колас у Санкт-Пецярбургу...

30 ліпеня ў музеі-кватэры А.А. Блока ў Санкт-Пецярбургу ў межах заключанага пагаднення аб доўгатэрміновым творчым супрацоўніцтве адкрылася выстаўка «То не музыка – натхненне...» з фондаў Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа. Яна прысвечаная 90-годдзю паэмы Якуба Коласа «Сымон-музыка», якая займае асаблівае месца ў творчасці паэта і з'яўляецца адным з лепшых класічных твораў беларускай літаратуры.

У Расіі 2015 год – год літаратуры. Па ўсёй краіне сёлета праводзіцца комплексная дзяржаўная праграма, накіраваная на павышэнне цікавасці да рускай і сусветнай літаратуры, прапаганду чытання і кніжнай культуры ва ўсіх яе праявах. Неаднаразова сам Якуб Колас адзначаў важнасць блізкага сяброўства беларускай і рускай літаратуры: «Наша беларуская літаратура нарадзілася, расла і мужнела ў самым цесным яднанні і пры падтрымцы вялікай рускай літаратуры. Мне хочацца адзначыць і гістарычную сувязь беларускай літаратуры не толькі з сучасным, але і з мінулым Ленінграда».

Сучасныя Якубу Коласу паэты Сярэбранага веку працягнулі добрую традыцыю яднання літаратуры. Сяргей Гардзецкі – шырокавядомы пецярбургскі паэт, ён стаў шчырым сябрам і для нашага суайчынніка. У хуткім часе іх знаёмства перарасло ў моцнае, сардэчнае сяброўства, якое доўжылася да апошніх дзён жыцця Якуба Коласа. Сведчаннем гэтага з'яўляецца іх найбагацейшае шматгадовае ліставанне і сумесныя фотаздымкі, якія склалі асобны блок выстаўкі.

Жыццёва Якуб Колас быў звязаны і з Аляксандрам Блокам. Лёс правёў двух знакамітых паэтаў па адных і тых жа сцяжынках беларускага Палесся. Канстанцін Міцкевіч працаваў у вясковых школах Пінскай губерні – сэрцы Палесся. У разгар Першай сусветнай вайны гэтыя ж мясціны давялося наведаць і А. Блоку, які маляўніча апісваў маленькія палескія вёсачкі ў шматлікіх лістах дадому.

...і ў Вільні

7 жніўня ў Літаратурным музеі А.С. Пушкіна (Вільня) у межах заключанага пагаднення аб доўгатэрміновым творчым супрацоўніцтве адкрылася выстаўка «Дзядзька ў Вільні» па матывах паэмы Якуба Коласа «Новая зямля».

Пачынаючы з 1906 года жыццё і творчасць Якуба Коласа звязаныя з сённяшняй сталіцай Літвы. 1 верасня 1906 года ў газеце «Наша Доля», якая выходзіла ў Вільні, адбыўся літаратурны дэбют Канстанціна Міцкевіча. Верш «Наш родны край», напісаны пад уражаннем ад падзеяў нелегальнага сходу настаўнікаў, быў надрукаваны пад псеўданімам Якуба Колас.

У паэме «Новая зямля» ў раздзеле «Дзядзька ў Вільні», «На замкавай гары» паэт яскрава паказвае горад, яго славу-тасці, жыхароў вачыма дзядзькі Антося. На выстаўцы прадстаўлены матэрыялы з фондаў Дома-музея Якуба Коласа: копіі рукапісаў народнага Песняра віленскага перыяду, ілюстрацыі да раздзелаў «Дзядзька ў Вільні», «На замкавай гары» паэмы «Новая зямля» беларускіх мастакоў Васіля Шаранговіча, Анатоля Волкава, Арлена Кашкурэвіча, Георгія Паплаўскага, Міхаіла Басалыгі, Міколы Купавы, фатаграфіі паэта перыяду знаходжання ў Вільні і іншае.

Паводле інфармацыі арганізатараў

Лета, спякота, абмялелая Дзвіна

Фота Уладзіміра ПУЧЫНСКАГА

Адказы на крыжаванку, змешчаную ў № 29

Уздоўж: 1. Кропля. 6. Суніцы. 11. Адна. 12. Радасць. 13. Імжа. 14. Сланечнік. 15. Спіч. 17. Кадр. 18. Бор. 19. Лес. 21. СМІ. 22. Дом. 25. Анды. 26. Айва. 27. Трускалкі. 33. Неон. 34. Каршэнь. 35. Зрок. 38. Маліна. 39. Агрэст.
Упоперак: 2. Рана. 3. Па. 4. Ягада. 5. Шчаўе. 6. Сацін. 7. Но. 8. Цьма. 9. Парася. 10. Чатыры. 16. Чарніцы. 17. Калодка. 18. Бас. 20. Сом. 23. Каліна. 24. Затока. 28. Удача. 29. Кошык. 30. Лунка. 31. Вока. 32. Ярус. 36. Пі. 37. Яр.

Жнівень

15 – Горы-Горацкая земляробчая школа (Горкі; існавала ў 1840 – 1848 гг.), спецыяльная сельскагаспадарчая навучальная ўстанова – 175 гадоў з часу адкрыцця.

15 – Смілавіцкі Леанід Львовіч (1955, Рэчыца), вучоны-гісторык, аўтар працаў па гісторыі яўрэяў Беларусі XX ст., гісторыі педагагічнай адукацыі, пытаннях падрыхтоўкі кадраў для культурна-асветніцкіх устаноў Беларусі – 60 гадоў з дня нараджэння.

16 – Аўласенка Генадзь Пятровіч (1955, Ушацкі р-н), паэт, пісьменнік, драматург – 60 гадоў з дня нараджэння.

16 – Падлужны Аляксандр Іосіфавіч (1935, Мсціслаўскі р-н – 2005), мовазнаўца, акадэмік НАН Беларусі, заслужаны дзеяч навукі Беларусі, лаўрэат прэміі НАН Беларусі (1995) – 80 гадоў з дня нараджэння.

17 – Аляксандр Жамойцін (Аляксандр Пятровіч); 1955, Баранавіцкі р-н), паэт, аўтар філасофска-публіцыстычных эса і артыкулаў пра К. Каліноўскага, Ф. Багушэвіча і інш. – 60 гадоў з дня нараджэння.

17 – Нікіцевіч Васіль Міхайлавіч (1925, Докшыцкі р-н – 1994), мовазнаўца, аўтар навуковых працаў па пытаннях дэрывацыйнай граматыкі – 90 гадоў з дня нараджэння.

18 – Дубар Леанід Паўлавіч (1925, Магілёў – 1978), жывапісец, графік, аўтар працаў у станковым жывапісе, кніжнай графіцы – 90 гадоў з дня нараджэння.

18 – Тальяка-Грынцэвіч Юльян Дамінікавіч (1850, Літва – 1936), антраполог, этнограф, вывучаў фізічны тып старажытнаўсходніх славянаў, у т.л. беларусаў, член Польскай АН у Кракаве – 165 гадоў з дня нараджэння.

19 – Аляксандр Жаўрук (сапр. Сінічкін Аляксандр Дзмітрыевіч); 1910, Сянно – 1942), паэт – 105 гадоў з дня нараджэння.

19 – «Жыццё беларуса» (Вільня; 1925), газета рэвалюцыйна-дэмакратычнага кірунку, орган Беларускай сялянска-работніцкай грамады – 90 гадоў з пачатку выдання.

19 – Казак Алег Іосіфавіч (1935, Мінск), жывапісец, аўтар сюжэтных-тэматычных карцінаў, пейзажаў, партрэтаў – 80 гадоў з дня нараджэння.

19 – Кірычэнка Віктар Лук’янавіч (1935, Расія – 1974), артыст оперы, заслужаны артыст Беларусі – 80 гадоў з дня нараджэння.

19 – Мінейка Уладзімір Андрэевіч (1925, Расія – 2001), жывапісец, які працаваў у галіне сюжэтных-тэматычных карцінаў, аўтар партрэтаў, індустрыяльных і лірычных пейзажаў – 90 гадоў з дня нараджэння.

19 – Раеўскі Андрэй Пятровіч (1910 – 1993), расійскі і беларускі рэжысёр, акцёр, заслужаны артыст Беларусі (1959) – 105 гадоў з дня нараджэння.

20 – Саламянка Галіна Уладзіміраўна (1930, Баранавічы), мастак дэкаратыўна-ўжыткавага мастацтва – 85 гадоў з дня нараджэння.

22 – Бялыніцкі-Біруля Андрэй Сімпліцыянавіч (1825, Аршанскі пав. – 1916), метэаролаг-краязнаўца, арганізатар метэаралагічнай станцыі «Новае Каралёва», якая дзейнічала ў 1864 – 1941 гг., – 190 гадоў з дня нараджэння.

22 – Немагай Ілья Уладзіміравіч (1930, Мінск – 2001), графік, педагог – 85 гадоў з дня нараджэння.

22 – Шарая Вольга Мікалаеўна (1965, Пінскі р-н), вучоны-фалькларыст, этнолаг, даследчыца беларускіх календарных абрадаў, культу продкаў у традыцыйнай культуры народаў Усходняй і Паўднёва-Усходняй Еўропы, сямейна-радавых адносінаў і народнай рэлігіянасці – 50 гадоў з дня нараджэння.

24 – Абрамовіч Адам (1710 – 1770), царкоўны прапаведнік і палеміст – 305 гадоў з дня нараджэння.

24 – Васілеўскі Леан (1870, Расія – 1936), польскі публіцыст, гісторык, які даследаваў развіццё культуры і асветы, гісторыю літоўскага і беларускага нацыянальна-вызваленчага руху XIX – пач. XX ст., дыпламат – 145 гадоў з дня нараджэння.

24 – Мардвілка Аркадзь Пятровіч (1905, Старадарожскі р-н – 1986), пісьменнік, перакладчык, крытык – 110 гадоў з дня нараджэння.

24 – Салатыцкі Анатоль Іосіфавіч (1940, Пружанскі р-н), скульптар, аўтар станковых кампазіцыяў, помнікаў ахвярам фашызму, скульптурных партрэтаў – 75 гадоў з дня нараджэння.

25 – Корбан Уладзімір Іванавіч (1910, Барань – 1971), пісьменнік, заслужаны дзеяч культуры Беларусі – 105 гадоў з дня нараджэння.

25 – Лазараў Мікалай Аляксандравіч (1905, Сморгонь – 1980), артыст оперы, заслужаны артыст Беларусі – 110 гадоў з дня нараджэння.

25 – Салдатаў Міхайл Мікалаевіч (1930 – 1997), музыкант, дырыжор, педагог, заслужаны дзеяч культуры Беларусі – 85 гадоў з дня нараджэння.

Мелодыя лета

Гні дрэва, пакуль маладое, вучы дзіця, пакуль малое

Для дзяцей лета – цудоўны час, калі яны могуць адпачыць і набрацца сілаў. Але ўлетку яны вельмі часта застаюцца дома адны, без нагляду бацькоў, і менавіта тады павялічваецца рызыка ўзнікнення пажараў з-за дзіцячых свавольстваў з агнём.

У межах рэспубліканскай прафілактычнай акцыі «Канікулы без дыму і агню» супрацоўнікі Цэнтральнага РАНС сустрэліся з выхаванцамі прышкольных летнікаў. Дзеці з задавальненнем паўдзельнічалі ў віктарынах па агульнай бяспецы жыццядзейнасці, асабліва іх парадавала магчымасць апрануць адзенне ратавальнікаў. Гэта было сапраўднае свята бяспекі: пад час яго дзеці бавілі вольны час не толькі весела, але і з карысцю, бо атрымалі важную і патрэбную інфармацыю, якая дапаможа ім правесці лета бяспечна.

Дзяніс ПРОЦЬКА,
начальнік ЦРАНС г. Мінска

Малая краязнаўчая энцыклапедыя

(Пачатак у № 1 за 2003 год)

НЕАБАРОКА (ад неа... + барока) – умоўная назва кірунку ў архітэктуры 2-й пал. XIX – пач. XX ст., які пераймаў формы, элементы кампазіцыі будынкаў стылю барока.

З’яўленне неабарока (як праграма нага звароту да мастацтва мінулага) звязанае з панаваннем у заходнееўрапейскай архітэктуры і выяўленчым мастацтве эклектызму. Выяўляўся ў спалучэнні з элементамі стылю «мадэрн». У імкненні да адраджэння пластычнасці ў архітэктуры дойліды механічна пераймалі знешні дэкаратыўны матыў, што вяло да стварэн-

Дом на вул. Савецкай у Нясвіжы

ня стылізаваных, псеўдаўзвышаных і пампезных твораў.

На тэрыторыі Беларусі неабарока не мела значнага пашырэння, найчасцей выяўлялася ў спалучэнні з іншымі архітэктурнымі стылямі. У кампазіцыі жылых і грамадзянскіх будынкаў выкарыстоўваліся пластычныя мансардавыя дахі (жылы дом па вул. Леніна ў Брэсце, сядзібны дом у в. Заполле Пінскага р-на, будынак вакзала ў Слоніме і інш.), складанага абрысу франтоны (дом па вул. Савецкай, 58, і будынак банка ў Слоніме, дамы па вул. Савецкай, 13, у Нясвіжы і вул. Някрасава, 8, у Пінску, сядзібны дом у в. Тро-

кенікі Астравецкага р-на, адміністрацыйны будынак па вул. Міцкевіча, 11, у Навагрудку і інш.), вежачкі з фігурнымі завяршэннямі (палац у Століне), багатая арнаментыка і ляпны дэкор (дом на вул. Валадарскага, 12, і гарадскі тэатр у Мінску і інш.). Барочным дэкорам вылучаліся інтэр’еры шматлікіх жылых і сядзібных дамоў (дом на Савецкай пл., 2, у Гродне і інш.). Адраджэнне традыцыяў барока выявілася і ў культавай архітэктуры (касцёлы ў вёсках Дварэц Дзятлаўскага, Параф’янава Докшыцкага р-наў).

НЕАКЛАСІЦЫЗМ (ад неа... + класіцызм) у шырокім сэнсе – прадаўжэнне эстэтычных прынцыпаў класіцызму ў новых умовах развіцця мастацкай культуры; у больш вузкім сэнсе – стылістычны прыём, заснаваны на выкарыстанні ў літаратуры, музыцы, архітэктуры, тэатральным і выяўленчым мастацтве міфалагічных вобразаў і матываў, антычных тэмаў і сюжэтаў.

У літаратуры тэндэнцыі і плыні неакласіцызму ўзніклі ў Заходняй Еўропе ў 1-й пал. XIX ст., а ў больш аспароджаных і пераўтвараных формах – у канцы XIX – пач. XX ст. Паэзія шырока выкарыстоўвае мастацкія традыцыі антычнасці, Адраджэння і класіцызму, прасякнутая жыццядзейнасцю, культурам розуму і красы, у ідэйна-эстэтычным плане звычайна проціпастаўлена натуралізму, сацыяльна-палітычнаму ці побытавому ўтылітарызму, мастацкаму прымітывізму. У сваіх крайніх формах гэтыя тэндэнцыі пад уплывам літаратурных канцэпцыяў перамяжоўваюцца з тэорыямі «чыстай красы», «мастацтва дзеля мастацтва».

Бакавы фасад царквы ў г. Жабінка

Неакласіцызм звычайна засяроджвае ўвагу на т.зв. «вечных» праблемах жыцця, свярджае абсалютнасць маральных і эстэтычных крытэрыяў, у процілегласць дэкадэнцтву і мадэрнізму арыентавацца на стыльваю і сюжэтную-кампазіцыйную выразнасць, моўную пластычнасць. У беларускай літаратуры стылістычныя прыёмы неакласіцызму творча выкарыстоўваў М. Багдановіч, распрацаваўшы класічныя формы верша, чым узабагаціў нацыянальную літаратуру збыткамі сусветнай паэтыкі. У сучаснай беларускай паэзіі асобныя элементы неакласіцызму выкарыстоўваюцца як стылістычны прыём.

У архітэктуры вылучаюцца 3 перыяды найбольш пашыраных неакласічных плыняў, звязаных з традыцыямі класіцызму: 1910-я – сярэдзіна 1920-х гг.; 1930-я гг.; канец 1950-х гг. – 1960-я гг.

(Заканчэнне артыкула ў наступным нумары)

Касцёл у в. Параф’янава (Докшыцкі раён)